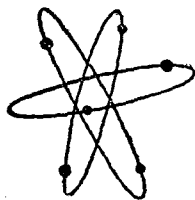

במלחמה עתידה תהא שליטה על שמחים חשובה יותר מאשר לכירת עמדות או קומוץ-בידוך. אל לנו לדבר על אודות כך שננהל את המערכה הראשית- על איזה קו-של-נהר. התפיסה בענין מערכה ראשית- נתישנה. רוצים אנו לפתח עקרון חדש של זרימות-תוקפנית של כוח — ולפעול בדומה לנחיל-רמוריו, ולא בדומה לאיל-ברזל מנגח.

קפיסן ב. לידל הארם

לחמה חדשה-טקטיקה חדשה

עם מידת-הכוח אשר אפשר כי תופעל נגדנו. במסקנה זו, ובמעשים שבאו בעקבותיה, כרוך סיכון מרובה כי הציביליזציה תחרב תוך כדי ה- מאמץ להגן עליה. נסיון להעמיק-חקר במקצת ב- שאלה מה הן האפשרויות להגנה בת-ממש ללא שימוש בכלי-נשק כאלה של איבוד-עצמי לדעת, יהיה על-כן, נסיון כדאי.

לכשנבחן את הנסיון הגרמני ב-45—1944, תהיה התוצאה לגבי הצבאות המשתתפים ב"נאטו" מעודדת הרבה יותר מכפי שנראה הדבר מתוך התבוננות- במאורעות שאינה יורדת אל מתחת לפני השטח. תוצאה מעודדת זו תגבר עוד יותר משום שאי-שויון הכוחות, לרעת הגרמנים, הן בקרקע והן באויר, היה אותו זמן חמור בהרבה מזה שבפניו עומדים כיום כוחות "נאטו". לכוחות אלה יש עתה סיכוי טוב יותר להתנגדות מוצלחת לתוקף מכפי שהוכר עד כה — באם תובן כיאות, ותופעל נכונה, הטקטיקה של הגנה-ניידת באמצעות פעולה-משהה, אשר משו- לבת בה מהלומת-נגד מהירה.

בנתחני את מבצעי גורמנדיה של שנת 1944, ואת הכוחות שמכל צד, מתברר כי התקפות בעלות- הברית הצליחו רק לעתים רחוקות מבלי שהיתה לגייסות התוקפים עדיפות מספרית של יותר מאשר 5:1, שנלווית אליה גם השליטה באויר — גורם אשר מכפיל-לפחות את ערכם של כוחות הקרקע התוקפים, ובחישובי-מטה מסויימים נחשב גורם זה ככופל פי שלושה את ערכם של הללו.

הדוגמה הבולטת והמאלפת ביותר בחזית של הגייסות הבריטיים שבגורמנדיה, היתה זו של "מבצע המעיל הכחול" — הנסיון לפריצה-החוצה מתוך ראש-הגשר בכיוון מקומון דרומה, ב-30 ביולי, ה-

בשנים האחרונות ניתן לראות בעין ממש כיצד מושגים טקטיים משתנים והולכים בהדרגה — ותחילה אף לא תמיד מהכרה — ואתן משתנות מסקנות אסטרטגיות (וכן ארגוניות, בתחום מבנה הכוחות) הנובעות ממושגים משתנים אלה.

שעה שהוקמו לראשונה "ארגון האמנה-הצפון-אטלנטית" והמפקדה העליונה באירופה למעצמות- הברית" ב-51—1950, הרי התפיסה המקובלת ש- ליותר את הקמתן היתה כי ההגברה והפיתוח ש- תוכננו אז, של כוחות-הקרקע של המערב, ושל כוחות-האויר הטקטיים הצמודים לאלה, יספקו מע- רכת-הגנה מספקת בפני פלישה אפשרית מן המזרח, מבלי שיהיה צורך להאזו בכלי-נשק גרעיניים. אולם תפיסה זו "התנדפה" בהדרגה וכיום מקובלת ה- הנחה כי לא תהיה אפשרית הגנה-של-ממש מבלי שישתמשו בכלי-נשק כאלה. ראשי המפקדה העליו- נה באירופה למע-

צמות-הברית" הצ- הירו אשתקד כי "הגענו אל נקודה שאין ממנה חזרה באשר לשימוש ב- כלי-נשק אטומיים ומימניים במלחמה חמה" — והם הס- בירו מסקנתם זו באמרם: "בלי ש- נשתמש בכלי-נשק גרעיניים אין ב- יכולתנו להשתוות

קפ. לידל הארם

ויתכן מאוד להעריכו בשיעור של 1:30. יתר-על-כן, במקרה דגן רוכזו בגזרה בס"ה למעלה מ-1000 ט"ב קים — בגזרה שבשלב המוקדם של אותו קרב לא היו מצויים בה טנקים גרמניים. ואף-על-פי-כן לא עלה בידי המהלומה כבדת-המשקל להתגבר על ההגנה הדלילה. פרט לחלק המערבי של הגזרה, ואפילו שם נבלמה המהלומה ביום השלישי כשלצד הגרמני החלו מגיעות תגבורות-טנקים מצומצמות. ובימים שלאחר זאת, גפלו בגזרה מעצורים ובלתי מות מתמידים.

מה משמעותו של סיום שכזה להתקפה שתוכננה

תפיסה והתכונן שביסוד אותה מהלומה היו כאן כה מוצלחים, והעתקת הכוחות מגזרת קצאן מער רבה היתה מאורגנת כאן טוב כל כך, עד כי עלה בידי מפקדת המבצע לרכז שני קורפוסים חזקים במיוחד ולהנחיתם להתקפה נגד גזרה בת כ-16 ק"מ אשר לא החזיקו בה אלא שני רגימנטים רגליים גרמניים (מדוללים*). עדיפות התוקפים באשר ליחידות-לוחמות היתה כמעט 10:1, ובמספר גייסות כוללים אף עלתה על כך. מאחר שעדיפות זו נתמכה גם על ידי עליונות-באוויר — הרי את היקפו ה-אמיתי של יתרוננו יש להעריך ב-20:1 לפחות.

(* ראה מפות בעמוד 13.)

קפ. לידל-הארט

במה להרתיע, תוקפנות מקומית ואזורית?

נסיונה של מלחמה השנייה, לאחר שמנתחים אותה, מספק עדות מעודדת למדי לכך כי אף ממדיהם הנוכחיים של כוחות "נאטו" — אם ישופצו ויעוצבו עיצוב מחדש לאור אותו נסיון — יהיה ביכולתם לעמוד בפני פלישה-בהמון לתוך האזור החיוני של מערב-אירופה.

כפי שמראה הניתוח, רק לעתים רחוקות הצליחו התקפות צבאות-הברית בחזית גרמנדית, מבלי שהיתה לכוחות התוקפים עדיפות של יותר מאשר 5 נגד 1 על פני הקרקע. בלויית השליטה באוויר. ואילו בחזית הרוסית, שבה חסרה שליטה כה שלמה באוויר, הצליחה ההגנה לעמוד בשנים 1943—45 פעם אחר פעם אפילו בפני אי-שיון רב יותר בכוחות קרקע — של 7 נגד 1, או למעלה מזה — פרט לזמנים ולמקומות בהם היתה החזית רחבה מכדי שיוכל המגן להבטיח לעצמו את צפיפות-המינימום ההכרחית של רשת-עמדות-האש.

מהבנת משמעותן של עובדות אלו ניתן להפיק אופן-ראיה חדש, אשר יהיה מבשר-תקוה רבה יותר מאשר אותה אסטרטגיה המכונה אסטרטגית "המראה החדש", אשר נוסחה והוצהרה בראשית 1954. ושעיקרה השענות על "עצמת-תגמול מסיבית". השם בעל הצלצול החדש לא שימש כאן אלא כחיפוי לחזרה לנוסח שהנו ישן למדי; וזאת על אף העובדה כי בינתיים פיתחה רוסיה הן פצצות אטום והן פצצות מימן, ועל כן הפכה אף היא מסוגלת לפעולת "תגמול מסיבי" שכזאת.

אכן, במצב הנוכחי ניתן לראות פלישה רוסית "מסיבית" בתור אותה האפשרות אשר פחותים הסיכויים לכך כי אמנם תתרחש. הדבר שהרבה יותר ניתן לשער כי אמנם יקרה, הוא המשכת תוקפנות מקומית ומוגבלת, עד אשר תבוצע ע"י מדינות גרורות — ויתכן כי תתנהל בנוסח גריליה.

מעצמות המערב, בהתרכזן בהגנה בפני הסתערות "חזיתית", פיגרו להכיר בעובדה — ולהתכונן לסכלה — שיריביהם עוברים למהלכים "מאגפים" על מישור ("האסטרטגיה-רבתית. בעזרת הכרה ברורה יותר של מאזן הסיכויים הנראים-באופק — ובתנאי ש"ישדור" בהתאם לכך את חלוקת משאביהם — ניתן היה למעצמות המערב להשיג רמה גבוהה יותר של כוונות ויכולת לקדם פני פעולה "מכרסמת" זו, ולבלמה.

פצצת המימן נתקבלה בתשואות כ"כוח-המרתיע הגדול" — נגד תוקפנות ומלחמה. דעה

זו היתה בה תערובת של אמת ושל טעות. פצצת ה-מימן היא "כוח-מרתיע ג-דול" — הינו, נגד תוקפנות בקנה-מידה גדול וכך אף נגד "מלחמה גדולה" נוספת. אולם אין היא אמצעי-מרתיע מתאים או תכליתי נגד תוקפנות מצומצמת-ממדים ונגד מלחמות-קטנות. הבנה

...די במקצת מטוסים בעלי כושר...
ביצוע להנחתת פצצות מימן...

במקום כוח גדול ויקר להפצה...
אסטרטגית...

המחשבה המקובל — בשל היותו „מסע התקדמות לקראת הנצחון, מתמיד ורצוף, אשר כתחנות-דרך שימשו לו רק הפסקות נפישה ומעצורים-חולפים (פרט למפלה הזמנית בחבל הארדנים, בדצמבר 1944). עובדה זו טיפחה, במוחות שטחיים אשליה כפולה:

- כי ההתקפה נתגלתה במלחמה ע השנייה כ- עדיפה על פני ההגנה;
- וכי גייסות בעלי-הכוח היו עדיפים בטיבם על הגרמנים.

ברוב-כשרון? אין לפנינו אלא שני הסברים אפשריים: (1) שלהגנה כשלעצמה נודעת עדיפות גדולה בהרבה על פני ההתקפה מכפי שהוכר בדבר אי-פעם. או (2) שפעלם הלותם של הגייסות-התוקפים היה נחות ברמתו מזו של המגינים, צריך לבחון שני הסברים-אפשריים שונים אלה, וכן להעמיק חקר במבצעים עצמם יותר מכפי שנעשה הדבר עד כה. מהלכם של מסעי המלחמה של בעלי-הכוח, החל ממערכת אל-עלמין ואילך (שלהי 1942 — אביב 1945) היתה לו השפעה מטעה על אורח

בהירה של עובדה זו מתנה את הדרך לחלוקה-מחדש נאותה של משאבינו ולעיצוב-מחדש הולם של דמות כוחותינו ומבנם.

לצורך קיומו הנמשך-והולך של „הכוח המרתיע הגדול“ יספיק ודאי מספר קטן-יחסית של מוטסים בעלי כושר-ביצוע עילאי שיבטיחו את אפשרות הנחתן של פצצות-מימן במספר שיהיה בו כדי להרוס את מרכיבי החיזויים של כל ארץ שהיא. כוח-מפציצים אסטרטגי גדול, מהסוג הרגיל, הופך איפוא לדבר מיושן ומיותר, כיון שבמלחמה קטנה אי-אפשר יהיה לגסות לבצע מבצעי-אוויר עמוק מאחורי חזיתות היריב, מבלי הסתכנות חמורה ל„נפח“ אותה עד למדי מלחמה גדולה, ולגרום למשולחם המידי של מפציצים נושאי פצצות מימן מן המחנה-שכנגד. מלבד חיסול „שומן מיותר“ זה בחיל-האוויר יהיה ודאי מקום לחסוך אף בכוחות המזוינים האחרים: חלק גדול מהוצאות המוקדשות כיום להכנות למלחמה גדולה נוספת בנוסח המוכר — שהיא עתה בבחינת מקרה שאפשרות התגשמותו מסופקת ביותר.

בעזרת הממון, כוח האדם והמשאבים האחרים אשר נוכל לחסוך כתוצאה מכך — נהיה ודאי מסוגלים, הרבה יותר מאשר אי-פעם, לטפל במלחמות קטנות ו„לכבות“ „התלקחויות“-תוקפנות מקומיות המתרחשות בחלקים שונים של העולם — זו הבעיה שעד כה עמדנו בפניה חסרי-עצה, ושלפי מצב הדברים כיום, אינה ניתנת להפתר.

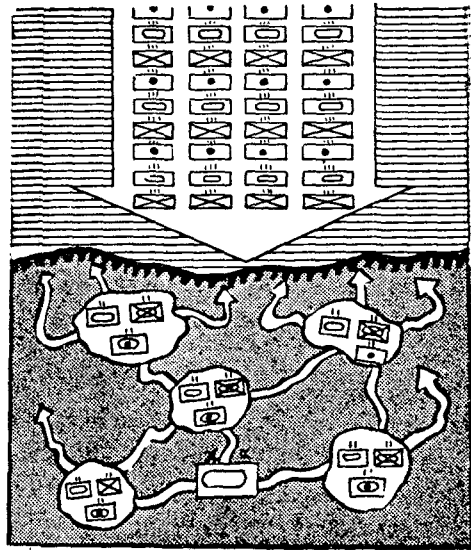
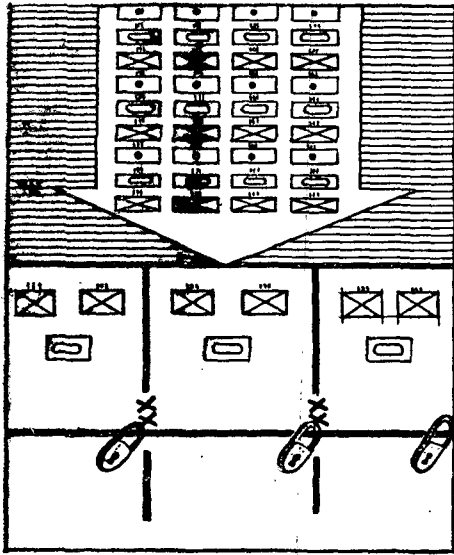
עדיפות באיכות ובמהירות הן צרכי-המפתח, מבחינה צבאית, שעה שצרכים לטפל ב„התלקחויות“ כאלה — ולא קמסה והתנועה האיטית, כאן עשויים חיילי שירות-החובה הקצר להיות הקבדה חסרת-תועלת בלבד ואף בגדר מטרה נוחה מדי לפגיעת היריב, הדבר לו אנו זקוקים להיותו כוחות בנוסח „גודרי כבאים“ בעלי ניעדות מעולה ובעלי אימון ומומחיות גבוהים ביותר, שיתאימו, במהירות הפעם במקום וכושר פעלם בו, לכבות את השרפות המקומיות בטרם תתרחבנה לשרפות ענק — על כוחות אלה להיות מוטסים, כדי שאפשר יהיה להעתיקם במהירות לכל מקום בו תתארע „התלקחות“, יש לתת להם שפע של אמצעי סיוע-אוויר-טקטי מסוג מתאים, ואמצעי-הספקה-אווירית כל אימת שיהיה נודע יתרון לדרך אספקה זו. יש לארגנם בצותי-קרב-משולבים קטנים, מן הסוג שהנו כלי נוח-להפעלה בידי הפיקוד והנו גמיש מאוד, כך שיוכלו לטפל בכוחות גריליה או להלום כאותה חשרת יתושים בגופי הגייסות הפולשים הגדולים מהם. רכבי-קרב-משורין קל בעל כושר-תמרון גבוה בשטחים-ללא-דרך, יהיה כאן ציוד רב ערך — ולא טנקים מגושמים בני 50 טון, את ההליקופטר יש לפתח עד לתחום אפשרויותיו

...בעזרת שירות-קרב רבי-ניידות, נוסח „מכבי-אש“, החסכוניים משפעת הגייסות המסורתית ושיסיים כוח-אוויר טקטי, יכולים לטפל במעשי תוקפנות מקומיים.

הנרחב ביותר לשם שימוש בכוחות כאלה. בעזרת דגם כוח כזה, ניתן יהיה להגדיל בהרבה את הסיכויים לבלום את האסטרטגיה החדשה של „המורח“ — זו של „תוקפנות בקנה-מידה מצומצם“.

*) מישור — ביטוי זה המושג אל מתחום הגיאומטריה, מבטא כאן ביתר דיוק את המושג אשר תכופת מנסים למסרו ע"י ה„ביטוי רמאי“.

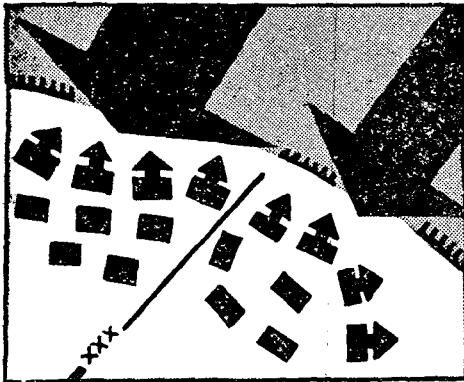
כחזית המזרח ב-1944-45: — דוגמאות של הפעלת שרשרת גמישה של קבוצות קרב קטנות לעצירת התקפת ריב (מימין) — לעומת הגשת סיוע ישיר לעוצבות רגלים שבגורות תחפוזות (משמאל).

יחסי הכוחות

אם זקוק הצד התוקף, ולו גם במקצת, לעדיפות בחז כדי שיוכל להתגבר על המגן — נניח ביחס של 10:11 בלבד — הרי צורך זה של התוקף מעיד, לאמתו של דבר, כי מבחינת ה"ממש" — עדיפה ההגנה על ההתקפה.

הצגת-שאלה פשוטה זו, ומבחינה לאור עובדות, טובכו וטושטשו על ידי מקרים בהם תוקף, שהיה נחות-במספרו, (א) נפגש במגן החלש ממנו בהרבה באשר לרמת רוחו, או (ב) היו לו מרחב בשביל תמרון — והיכולת לנצל אפשרות זו, המחשבה ה"צבאית, בטפלה בשאלות ההתקפה וההגנה, טרם למדה להבחין ברורות בין תמרון-תוקפני לבין התקפה ישירה בתור שכזאת.

אמנם, המטה הכללי-הקיסרותי הבריטי גילה תוספת ניכרת של מציאותיות כאשר הוצע על ידיו — לאחר ארבע שנות נסיון-מלחמה — תקטן חדש לשפיטה בתמרונים לשימוש באימון הגייסות ובו נקבע כי כדי להצליח בהתקפה נדרשת כרגיל עדיפות-עצמה של 3:1. חישוב זה התאים לאותו יחס-כוחות אשר הופק בשעתו מנסיון מלחמה הראשונה, ונגקט ב"היסטוריה הרשמית הבריטית" של מלחמה זו, וכן לחישוב אשר גקט בו המטה הכללי הגרמני כקרי-מנחה שימושי בתקופה שבין שתי מלחמות ה"עולם. אכן, עומדת בעינה השאלה אם אמנם היחס

שנים אלה —

חלוקת כיתות השריון זעיריה זעיר שמ, מה,

של 1:3 ביטא בשלמות את עדיפות היסוד של הגנה על פני התקפה, לאור נסיונה של מלחמת העולם השנייה.

למבצע-נורמנדיה ערך-לקח רב עוד יותר. משום שכאן לא הניח אופיה של החזית אלא מקום מועט בלבד בשביל תמרון — על-כל-פנים, עד לאחר שהושגה הפריצה-התחוצה. על כן היו מבצעים אלה מבחן ברור במידה בלתי-רגילה לענין כוחן היחסי של התקפה והגנה. תוצאות המבצעים הללו מראות כי העדיפות, שהתקפה זקוקה לה, הנה רבה במידה

סך הכוחות המצויים, וכי הנטל האמיתי נישא על-ידי גדודים או גונדות מעטים בלבד. הגשת התמיכה לגייסות הקדומניים, על ידי אלה הנעים מאחריהם או המוצבים מאחריהם, היתה ירודה ואיטית.

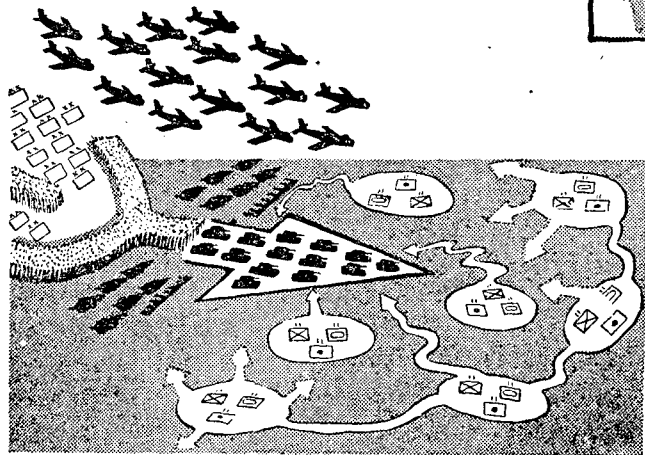
בניגוד לנסיגון של מלחמות קודמות, דומה כי הליקוי היה מצוי יותר בדרגות הגמוכות של הפיקוד מאשר בגבוהות*. הן מונטגומרי והן דמפסי יצאו מן ה"בחינה" הזו עם "ציונים" טובים-להפליא. מפקדי הקורפוסים והדיביזיות יוצאים מתוכה בדרך כלל עם ציונים לגמרי לא רעים, ביוצאים-מהכלל מסויימים — הגם שברור כי הם היו איטיים ב-תגובותיהם, לעומת ידיביהם. דומה כי החולשה ה-עיקרית מצויה היתה ברמות הבריגדות והרגימנטים**.)

מה היו הסיבות לכך? בין הסיבות שהועלו על ידי משתתפים שונים בשעת בירור נושא זה, היו:

- (א) עייפות כללית מן המלחמה.
- (ב) ההרגשה הנפוצה כי סופה של המלחמה קרוב — ומכאן התגברות טבעית של אי-הרצון לההרג ללא הכרח. (אכן, לגרמנים היו יותר-סיבות ללחום נואשות).

* כונת העיקרית של קפיטן לידהארט כאן היא כמוכר-הערכתו את שכבת הפיקוד הגבוהה — בצבא הבריטי ובצבא-אות אחרים — במלחמת-העולם הראשונה. בכתביו על אותה תקיפה (אכן, גם בכתביהם של רבים אחרים) מובלעת תכופות הסתירה שהיתה קיימת או בין זרזים של חוגי הפיקוד ה-גבוה למציאותו של שדה-הקרב ה"חדש" — לבין תפיסתם הטקטית המציאותית של רבים מבין המפקדים הנמוכים. — המער.

** כונת המחבר לבריגדות-דגלים (כחטיבה בצה"ל) ול-רגימנט-שריון (שעצמתו דומה לזו של גדוד כרוכ הצבאות). — המער.

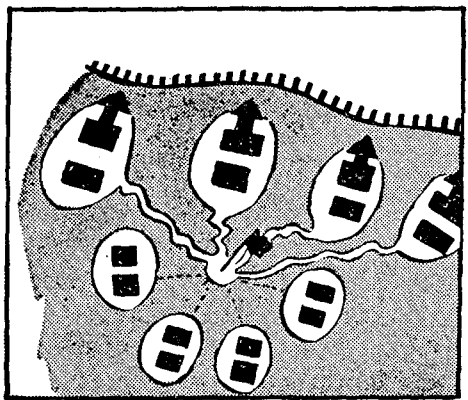

השפעת-המצטרפת של "מבקעי-אצבעות" רבים בולמת את המהלומה כבדת-המשקל ומסכלת אותה.

גדולה מן היחס 1:3, אולם בכמה עדיפות זו רבה יותר — זהו ענין אשר ההחלטה בו קשה יותר. כי כאן נכנס לתחום הצגת השאלה גם גורם כושר-ההתקפה של הגייסות-התוקפים, ושומה עלינו לבחון את ההסבר האחר הנ"ל לא-יכולתנו, שחזרה-ונשנתה בנורמנדיה, למגר את האויב מיגור-מכריע אפילו כשהיתה לנו עדיפות קרקע-ואויר ביחס של 1:10 ולמעלה מזה.

כושר-הפועל בקרב

שעה שמעמיקים-חקר במבצעים — מדאיג הוא גלות עד כמה דל היה, במקרים רבים, כושר-פעלם של הכוחות התוקפים. שוב ושוב נעצרו התוקפים — או אפילו הוכרחו להסוג — ע"י "צרורות" לא גדר-לים של גרמנים, צרורות שהיו נחותי-עצמה בהרבה, אשר הופעלו באופן נועז. לולא עדיפות האויר שלנו, אשר כבלה את הגרמנים על כל צעד ושעל, היו התוצאות גרועות הרבה יותר. הרושם הוא, כי הכוחות התוקפים גילו יזמה מועטת מדי באשר

אינם הינו-הך

ופיזור מכוון-ומבוקר של כוחות מזה.

להסתננות, וכן גילו תקיפות-החלטה פרט ליוצאים מהכלל מסויימים. פעם-אחר-פעם הוחמצו אפשרויות גדולות מחמת כך שהתקפות-מפתח נעצרו ל-אחר שהתוקפים סבלו אבידות קלות בלבד. דבר זה בלט במיוחד ביחס ל-עוצבות המשוריינות. יתר-על-כן, ב-מקרים רבים מדי ברור הדבר כי הת-קפה "דיביזיונית" הוצאה למעשה ל-פועל על ידי חלק קטנטן בלבד של

ג) משאביהם העצומים של בעלי-הברית בעצמת נשק מיכנית, דבר אשר עוררו את הנטיה „הבה ונניח למכונה כי תזכה בקרב בש-בילנו” — אמנם בטוח היה כי זכה תזכה בו, לבסוף — במקום ללכת בדרכי סיכון (הגר-מנים, אשר אצלם היו משאבים כאלה מצויים בצמצום, נאלצים היו לסמוך הרבה יותר על מאמציהם-הם).

ד) העובדה כי חלק ניכר מבין מפקדי היחידות הנמרצים ביותר — וכן בין אלה שהיו מוע-מדים-בכוח לתפקידים אלה — נפגעו ויצאו מכלל שירות כבר בשלב מוקדם יותר של המלחמה (אכן, מבחינה זו נגרמה לגרמנים הקזת-דם קשה עוד יותר).

ה) ירידה באיכותם של המש-קים, עקב העלאות בסיטונות לקצינות של אלה אשר גילו כושר הנהגה (הצבא הגרמני דאג יותר לשמירה על איכות המש-קים).

ו) העובדה ששיטת האימון לא הצליחה לפתח שכבת-הנהגה נועזת ורבת תושיה.

ז) השפעותיה הרעות של העובדה כי זמן מה לפני המלחמה, או בשלבה הראשון, סולקו-הצדה אותם מפקדי שריון רבי-להט ומנוסים שהם שהראו את מכסימום ההבנה של הי-תפיסה בסוגית הניידות המשוריינת ואשר הם שהיו המוכשרים ביותר לחנך ולטפח דור-פיקוד חדש בקצב-המבצעי המזורז שנדרש עתה*).

ח) ירידה כללית בקרב האומה באשר לתכונות ההעזה והיוזמה — בין שבא הדבר מחמת סגולת-חיות פוחתת ובין בגלל הנטיה הי-גוברת להיות „יושבי אוהל”.

ט) אי-רצון גובר להקריב קרבנות בהתקפה, לעומת ההגנה — וזוהי אמנם נטיה כללית של אנשים במידה שהם הופכים „מתורב-תים”. בעוד שדוחות גרמנים מציינים תכו-פות את העדר היוזמה והמעשה מצד גייסות בריטיים לניצול פערים שהיו פתוחים לפני-הם, מדגישים הם את עקשנותם המתמידה בהגנה ואת הקושי להזיזם משנתחפרו.

* גם כאן כונתו של לידלהארט הנה לסוגיה מסוימת בהתפתחות הפיקוד הבריטי — הפעם ערב מלחמת-העולם השניה ובראשיתה. זה מזמן טוען הוא כי דור מפקדים חשוב סולק או מתפקדי-אחריות בפיתוח כוחות משוריינים משום תפיסה „מתקוממת מדי” בענין מבנה הגייסות ואירח-הפעולה אשר הזמן החדש מחייבם — המער.

דבר בעל חשיבות חיונית להנחותנו בעתיד הוא לברר ולקבוע את הסיבות ולאמוד את משקלן היחסי. דבר זה לא יהיה מן הקלים. אולם הצעד ההכרחי הראשון לקראת חקר סיבות אלו הוא להחליף מתוך שגרת השאנונות אשר צמחה ממהלך המלחמה ש-ה הוכתר בסופו של דבר בנצחון, בחשבון הארוך, סבלו תמיד הצבאות יותר מנצחון מאשר ממפלה — כי נצחון מביאם לידי תרדמה, תחת שידרבנם לה-תור לדרכי-התקדמות חדשות.

עשר שנים חלפו מאז נסתימה המלחמה, אולם משמעותם של יחסי הכוחות הבלתי שווים בנורמנדיה — שעה שמשוים אותם לתוצאות — לא הושגה מעולם בבחירות מספקת בשום דור, תיאור היסטורי או ספר-הדרכה-זואימון רשמיים. רבה מדי היתה קטורת-התהילה לאותו מסע-מלחמה — ומועט מדי היה המחקר האובייקטיבי בה. התיאורים המפורטים של מסע-המלחמה, שהופיעו עד כה, לקו בכך כי „מרוב עצים לא ראו את היער”.

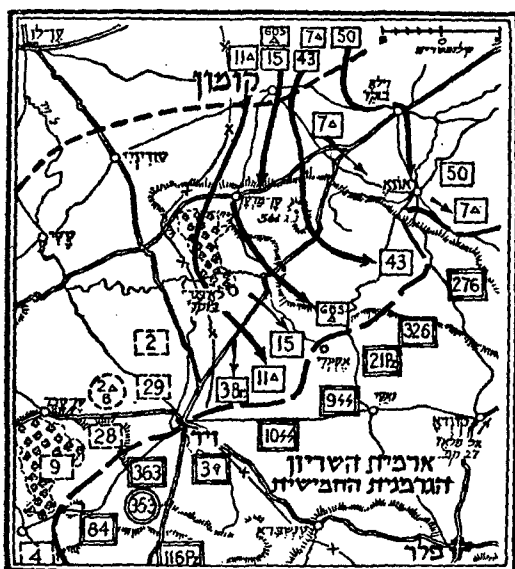
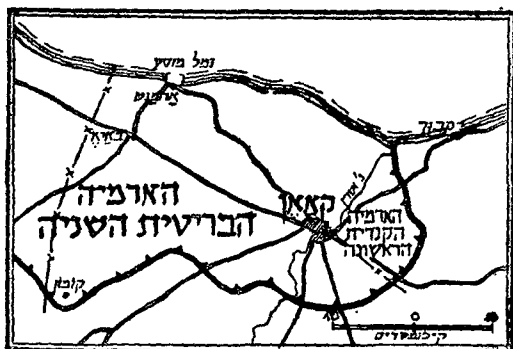
לאור נתוני-היסוד אשר כבר הועלו עד כה, בולטת העובדה כי כושר-ההתנגדות של הגנה יעילה ותקיפה ויכולתה לא הוערכו בעבר כראוי — ומבחי-נה פוטנציאלית („בכוח”) גדולים היו מכפי שהכירו בהם עד כה במחקרי מטה או בהלכה-צבאית. על כן, רבה היא התועלת שנוכל להפיק מחקר מפורט יותר של מנגנון-ההגנה בקרבות 45—1944 — ושל אורחי הפעולה שהגרמנים נקטו בהם אז.

אורחי-פעולה הגנתיים

הטקטיקה-ההגנתית של הגרמנים בקרבות בנור-מנדיה — וכן לאחריהם — היתה מעין תשובת של הגנה-סטטית והגנה-דינמית המוצאת לפועל ב-ידי קבוצות-קרב מפורדות המבצעות „מבקעי-אצב-עות” חדים, פעם-אחרי-פעם חוזרו הללו, ועצרו את השדרות של בעלי-הברית, והביאו בהדרגה לידי הפסקת התקדמותן — כרגיל, לא על איזה-שהוא קו שנבחר לכך מראש (יצוין כאן, כי עדיין מקובל לדבר על גיהול „הקרב העיקרי” לאורכו של איזה קו-של-גנה. דומני כי המושג של הקרב העיקרי” הנו כיום מושג שעבר-זמנו). לעומת השפעתם זו של „מבקעי האצבעות” הרבי-המצטרפים — הרי נסיונותיהם של הגרמנים להנחתת התקפות-נגד מרוכזות נכשלו מפעם בפעם, וכמעט בתמידות, ל-נוכח פעולת כוחות האויר והארטילריה של בעלות הברית.

בחזית המזרח נודע להתקפותיהם של הרוסים יתרון רב עוד יותר בגייסות-קרקע מזה שהיה

ההבקעה הבריטית מקומן כלפי דרום

מקרא

- דיביוות בריטיות
- דיביוות אמריקאיות
- דיביוות גרמניות
- GDS ציון לדיביוות הגווארדיה המשוריינת
- △ ציון לעוצבות שריון בריטיות ואמריקאיות
- Pz ציון לדיביוות שריון גרמניות רגילות
- ⚡ ציון לדיביוות ס"ס המשוריינות (S.S.)
- ציון לדיביוות מוסטות
- פיקוד קרב ("A" או "B") בדיביוות שריון אמריקאית
- קבוצת קרב גרמנית
- קו החזית של בעליהברית ב-29 ביולי
- קו החזית של בעליהברית ב-6 באבגוסט
- ← מבקעים בריטיים כמבצע "המעילהכחול"
- x- הגבול בין אווירי החזית הבריטי והאמריקאי.

לבעלי הברית בנורמנדיה — הגם שעדיפותם בר עצמת האוויר היתה פחותה משל בעליהברית בר מערב. גם שם נבלמו פעם-בפעם ההתקפות — אלא אם עמד לרשותן מרחב מספיק כדי שתוכלנה לאגף את ההגנה. בחינה אחרת בסוגית ההגנה, המתבררת מתוך נסיון חזית המזרח, היא כי האורח ההגנתי של הגרמנים היה משיג מכסימום של תכלית בכל אותם המקרים בהם נתאפשר לו להפר את קצב התקדמותם של הרוסים ולשבשו; והוא היה משיג מינימום של תכלית בכל אותם המקרים בהם היה ביכולתם של הרוסים להכין ולארגן התקפה מחושבת ושיטתית, וביחוד כשהמדובר הוא בהתקפה על קו של-נהר. כן מתברר כי דיביוות שריון, ואפילו דיביוות שריון מדולדלת, תכופות היפתה בהצלחה שבועות על שבועות על חזית בת 30—35 ק"מ, כשאינה נאלצת לותר אלא על שטחי-קרעק מצומ-צמים עדי-כדי-הפתעה.

ניתוח כזה של הנסיון מעורר את המחשבה, כי אכן אפשר להכין ולקיים התנגדות ממושכת להתקדמות התוקף — ואפילו בהיקף העצמה הנוכחי של הכוחות הצפון-אטלנטיים — באם יטופחו ויפותחו טקטיקה וארגון טקטי חדשים.

מה צריכה להיות מתכונתם של אלה?

זרימותו של כוח

זקוקים אנו לכך כי נתפוש את העקרון של "זרימות הכוח" בניגוד לפירוש הישן והפשטני שהיו נותנים לעקרון ה"ריכוז" — ונפתח אורה-פעולה חדש המתבטא בפיוור-מכוון-ומבוקר של כוחות. עקרו של עקרון זה מצוי היה בנהוג הגרמני משך שנותיה האחרונות של מלחה"ע השנייה. ולא זו בלבד אלא שהתפיסה שביסודו נוצרה, לאמיתו של דבר, בבריטניה עוד לפני מלחה"ע השנייה. והבריגדה הטנקית שבפיקודו של הוצברט, שפילסה דרכים חדשות, ניסתה להגשים אותה בתרגילי הבוחן של שנת 1934. בחזית הרוסית, בשנות 45—1944, תכור פות השיגו הגרמנים משך-התנגדות שהיה ארוך כדי להפליא — מול יריב שעלה עליהם מאוד במספרו — באמצעות דיביוות משוריינות אשר נפרסו פריסה גמישה, בקבוצות-קרב קטנות, על פני גזרות-חזית

למעלה: החזית הבריטית בנורמנדיה, על גדות

המזרח (קאא) והמערב (קומו) שבנה.

למטה: ההבקעה בגפרת קומון בראשית אבגוסט

1944.

ראה מאמרו של קפ. לידל הארט, עמ' 8.

רחבות — כשלושים ק"מ ומעלה לדיביזיה. הרכבן של קבוצות כאלה כלל כרגיל גדוד טנקים, גדוד חיל-רגלים-ממוכן*) ויחידה ארטילרית, בגודל דומה, של כלי-יריה בעלי הסע-עצמי**). היחידות שב-קבוצה כזו — מצבתן כמעט תמיד היתה נמוכה בהרבה מן התקן שלהן.

גם בחזית המערב השיגו קבוצות-קרב דומות — אשר במקרים רבים היו אפילו קטנות מאלו שב-מזרח — רמה מפתיעה של יכולת משהה והגנתית. במקרים רבים היו הללו מורכבות מפלוגת טנקים, פלוגת חיל-רגלים ממוכן וסוללה או שתיים של ארטילריה. ממדיהן הזעירים של קבוצות כאלו הוכתבו לא רק ע"י עצמת-הגייסות המועטת שעמדה לרשות המשימה של "כיסוי" החזית הארוכה, אלא אף ע"י הסיכוי הרב יותר שניתן להם הודות לכך לחמוק מפגיעתם של כוחות-האוויר של בעלי-הברית, אשר היו בעלי יתרון-כוח מכריע ואשר היו מצויים בכל אתר, וכן ע"י כושרן הרב-יותר של קבוצות כאלו לחזור אל בין השדרות של בעלי-הברית ולהנחית חיש מבקע-נגדי ברגע בו השפעתו תורגש ביותר. לפצל דיביזיה משורית לשרשרת גמישה שכוונו של קבוצות קטנות, שכל אחת מהן נידת בתכלית הריהו דבר שונה ביסודו וכמהותו מחלוקת כוחות השריון זעיר-פה וזעיר-שם, לשם סיוע ישיר לחיל-הרגלים מן הסוג הרגיל; והראשון בשתי דרכים אלה לעריכת-הכוחות, פטור הנו מחסרונותיו של השני.

הדיביזיה הגדולה מדי, כפי שהנה כיום, תהפוך ל"כף-יד" המתאימה יותר להפעלה באם תחולק ל-4 או 5 קבוצות-קרב ראשיות, שכל אחת מהן מתחלקת חלוקת-משנה למספר דומה של "אצבעות" — דהיינו, קבוצות-קרב זעירות-יותר, המסוגלות לפעול בנפרד ואשר אומנו והתנסו בכך. בכל רגע ניתן יהיה לכנס את אלו יחד על-מנת לבצע מהלומה מרוכות, באם תפתח הודמנות לכך, ובאם התנאים ויחסי הבהות באויר יתירו זאת.

פיזור מכוון-ומבוקר של כוחות שונה הנו ביסודו מחלוקת הכוחות זעיר-פה וזעיר-שם. לפעלן ולהש-פעלן של קבוצות קטנות, המכוונות-ומודרכות ב-

(*) המונח "חיל-רגלים ממוכן" בו משתמש כאן לילד-הארט מובנו אינו רחוק מן המושג של "חיל-רגלים משורין" — המעור.

(**) ניתוחים מסויימים של אורח הפעלת ה"תותחים הסע-עצמיים" ע"י כוחות גרמנים (וכן סוביאטיים) מציינים, כי ביסודם הופעלו כלים אלה לאו דוקא כארטילריה אלא כסוג מסוים של שריקן. — המעור.

אורח זה, יכול להיות ערך "מצטרף", בעוד שאין בהן כדי להוות מטרות-מרוכזות לגבי כוח-אוויר אויב. נחיל-דבורים אינו נוהג להתרכז — הללו תוקפים אותך מכל הכיוונים בעת ובעונה אחת. זהו משמעו של "פעולה-השפעה מצטרפות" — וזה צריך שיהיה הרעיון שידריכנו שעה שננקוט בטק-טיקה של "פיזור מכוון-ומבוקר של כוחות". סוג זה של לפיתה מצטרפת — אפשר היה לראותו אפילו במסעי-מלחמה של נפוליון. רק בשנותיו האחרונות הוא החל מכנס ומרכז את כוחותיו לפני מערכה. ב-שלב מוקדם יותר של נוהגו כמצביא, רגיל היה לכוון את שדרותיו הקטנות המרוכות באופן שתקרבה ותלכנה מכל הכיוונים, והן היו אף הולמות באויב מכל הכיוונים, כשפועלה של כל אחת מהן משפיע השפעה חוזרת על מצבן ופעולתן של השאר.

מטרתה של הטקטיקה החדשה חיבת להיות: לשחק את פעולת האויב. הסיסמה של "השמדת ה-אויב" בקרב מוליכה את הנוקט בה לידי חישוב-עצמי, ריתוק-עצמי — וסיכון כי הוא עצמו מחוץ ימנע. שליטה על שטחים תהיה חשובה יותר מאשר לכידת עמדות או קיומן בידיו. אנו זוקקים לעקרון חדש של "זרימות תוקפנית של כוח" — שפירושו יכולת לפעול בדומה לימ, או לנחיל דבורים, ולא בדומה ל"איל ברזל מנגח". אפילו ב-1940, היתה השפעת-ההכרעה שנודעה למבקעי-השריון של גוד-ריאן טמונה בכך, שהם גרמו לשיתוק כתוצאה מ-הדירתם לעומק המערך היריב — ולא בכך שהש-מידו את כוחות היריב בקרב. הכרעה זו, שהושגה באמצעותם, בישרה, לאמיתו של דבר, את ההכרח בניהול הקרב עם כוחות אלה, ובזירת אפריקה הש-תמש רומל באורחי-פעולה חדשים כאלה שימוש תוקפני וכן שימוש הגנתי.

כן מן הראוי להקדיש יותר תשומת-לב ושיקול לדבר שהייתי מכנה אותו הטקטיקה והאסטרטגיה של הכשרת הזירה להתמודדות. אחד הלקחים הר-ברורים ביותר של המלחמה בחזית המזרח היא רגישותו של צבא תוקף (בחזית ההיא, בשנות 45—1943, היה זה הצבא הרוסי) להתרחשות דברים בלתי צפויים ולמבקעים-נגדיים מהירים החודרים אל אזורי מערכיהם-הם. במידה ופיתחנו יתרון-שבכוח כזה, נוכל להנות גם מיתרון היסוד המונח בעובדה, שכבר לפני בוא כל פלישה שהיא, הרי אנו הנונו אלה הנמצאים-במקום, ואנו המחזיקים ב-שטח, שעל פניו תצטרך לעבור כל פלישה. דבר זה מאפשר לנו לסיר מראש גתיבים בשביל מבקעים-

ללא-דרך. יכולים אנו להטמין מראש אספקה במצב בורים מוסתרים, באופן שהכוחות המבצעים את התקפת-הנגד יוכלו לנוע בעזרת מינימום של אמצעי-תחבורה, בהיותם פטורים מדאגת-ההספקה. כן נודע לו למגן אף יתרון-בכוח נוסף על פני התוקף, בכך שיש ביכולתו לעשות את כל ההכנות הדרושות בשביל חציית נהרות בשעת הצורך, מבלי ש"יתועל" אל תוך אפיקי-תנועה נוקשים מחמת המגבלות הכרוכות כרגיל בשימוש בגשרים*). אכן, התמרון הנגדי של כוחות מגינים — באם הנו מחושב כראוי מראש — נודעים לו יתרונות רבים על פני התוקף.

נצדיים באופן שניתן יהיה לבצע את אלה, כמעט בשלמותם, על פני שטחים ללא-דרך, מבלי להזקק לכבישים דוקא. כן יש ביכולתנו אף להרחיק-לכת, ללא להסתפק רק בסיוורם של הנתיבים, יכולים אנו להחקיין נתיבים אלה, לאחר שחישבנו מראש את המהלכים הצפויים שלנו. יכולים אנו להתקיין מראש פריצות-מעבר במכשולי תנועה מן הסוגים השונים, שאופן שתתאפשר יותר תנועתנו על פני שטחים-

* דבר ששלילתו רבה ביותר שעה שישנה לאויב יכולת ליכרת לפגוע מן האוויר, או באמצעים אטומיים, בגשרים הפריכוזיים גייסות שלהם.

מ' ומה בחוברת

סוף מעמ' 4

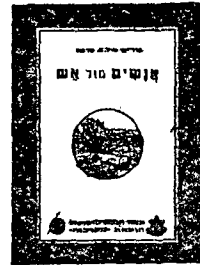
"מיג" — אינו אמנם אלא קיצור שם מתכננורוכוננה (הברתו הראשונה של השם),

כנהג חיל-האוויר הסובייטי; אולם רצה המקרה, ולהבדיל זו אף משמעות משלה: — "הרף-עין", אכן, כזאת היא, בערך, שהות הופעתם, בנקודה נתונה זו או אחרת, של מטוסי-הסילון בימינו. ועל-כן כה רב הצורך לסגל היטב, בזכרון ובעין, את צורתם הכללית וסימניה-היכר שלהם בכדי להספיק לקלטם ולהותם אף באם קצרה מאוד הופעת המטוס בתחום ראייתנו. הפרטים — ב"דף היכר-מטוסים" (עמ' 93-94).

עם הופעת ספרו של גני-ברני, ס.ל.א. מרשל, "אנשים מול אש" — ציונה בהקדמה

למהדורה העברית, מסקנה כוללת אחת, הנובעת מניתוחו של ספר רב-ערך זה, ובמסקנה זו, מצד אחד, כלול: — חוסר-האפשרות להצתיק גופים שלמים של סוגיות-ופתרונות מתורתו של מרשל אל ספר-חיינו אנו. שונים מדי התנאים; שונים מדי האנשים; שונים מדי ההכרה, הרקע, הציוויים. אך לעומת זאת — ממשכה ההקדמה, ומסיימת: — אכן, אפשר ואפשר לבודד ולהעלות מתוך משנתו של מרשל נתונים, גורמים ועובדות-מאלפות — להתבונן בהם היטב, לנתחם, ולהעריך את התגלותם או השפעתם האפשרית גם אצלנו — ולשבצם במקום הנכון, במשקל-סגולי נכון ולשימוש נכון במשנת-המעשה, בתורת-ההנהגה ובנוסח-הפיקוד אשר ילמדו את חבר המפקדים של צבא-הגנה-לישראל, את ציבור לוחמי המגוזן והמתגבש, את משימותיו רבות-הפנים והמרבות-לתבוע. כל מפקד בצה"ל, הער והתחד למילוי ראוי של משימתו — עליו לקרוא בספר לאור אמת-ימיה כפולה זו.

לאחר הופעת ספרו של מפקדי-הכנף ג. גיבסון, "חוף האויב מנגד" — שחלה סמוך-

מאוד בזמן להצגת הסרט, פורצי-הסכרים ("Dam-Busters") — רבו הפונים בשאלות בענין הקשר שבין הספר לסרט. האמת היא כי שמו של הסרט לקוח מספר אחר, שלא נצי גיבסון כתבו, כי אם קצין-אוויריה אחר — מאלה ששימשו בשעתם בטיסת אשר ביצעה בפיקודו של גיבסון את פריצת-סכר-מונא הגדול (ויצ'ין) — אותו ספר — טוב למדי (הנ), אולם תוכנו של הסרט כולל כמובן גם המעשה-הרב האחרון המתואר בספרו של גיבסון — מעשה פריצת הסכר הג'ל.